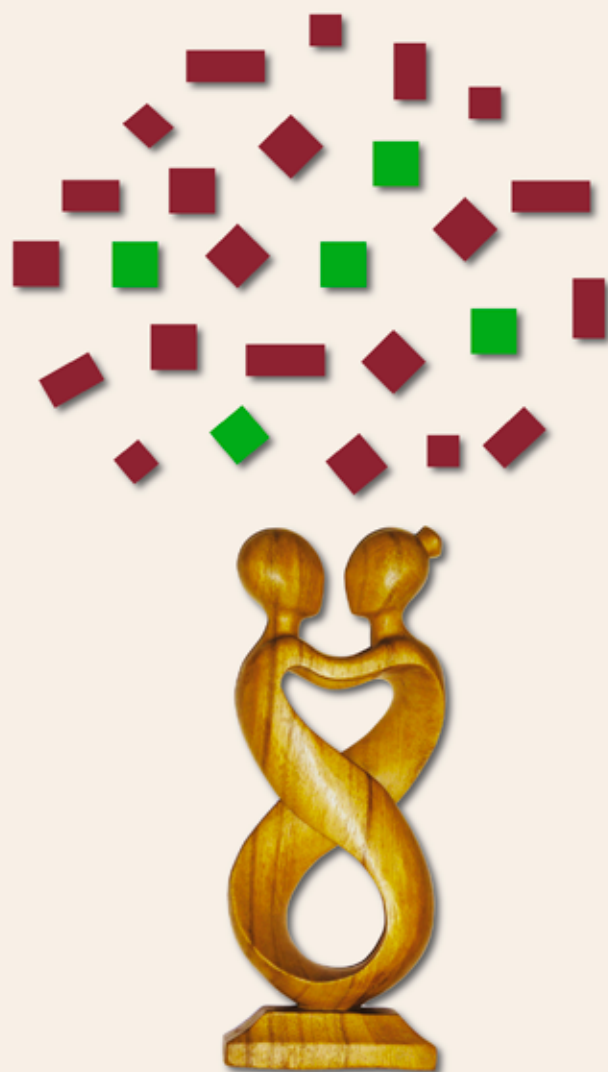

ČAR LESA

Cankarjev dom, 14.-20.maj 2012

Mestna hiša v Ljubljani, 22.maj-8.junij 2012

Razstava industrijskih izdelkov notranje opreme ter unikatnih in
umetniških predmetov iz lesa

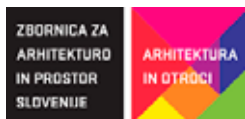
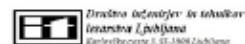
Organizatorji: Svet za les, Oddelek za lesarstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, Zveza
lesarjev Slovenije, Gozdarski inštitut Slovenije, Visoka šola za dizajn in Mestna občina Ljubljana

www.carlesa.si

ORGANIZATORJI RAZSTAVE

V SODELOVANJU Z

POKROVITELJI

Predsednik Republike Slovenije, gospod dr. Danilo Türk je sprejel častno pokroviteljstvo nad prireditvijo.

ORGANIZACIJSKI ODBOR

*Franc POHLEVEN, predsednik OO,
Marko PETRIČ, Miha HUMAR,
Borut KRIČEJ, Matjaž PAVLIČ,
Mateja PERIC, Maja VIDERGAR,
Vito HAZLER, Nada SLOVNIK,
Jan SKOBERNE, Mirko MEDVED, Andreja ŽAGAR*

STROKOVNA KOMISIJA

*Lenka KAVČIČ
Franc POHLEVEN
Janez KOŽELJ
Vito HAZLER
Miha HUMAR
Borut KRIČEJ*

POSTAVITEV RAZSTAVE

Lenka KAVČIČ, Visoka šola za dizajn v Ljubljani

OBLIKOVANJE GRAFIČNE PODOBE

Katja TRPLAN, Visoka šola za dizajn v Ljubljani

Ustanovitelj in izdajatelj

Zveza lesarjev Slovenije.

Uredništvo in uprava

1000 Ljubljana, Karlovška cesta 3, Slovenija

tel. 01/421-46-60, faks: 01/421-46-64

e-pošta: revija.les@siol.net

Katalog ob razstavi Čar lesa

posebna izdaja revije Les, maj 2012

Uredništvo kataloga

Glavni in odgovorni urednik: prof. dr. Miha Humar

Tehnični urednik: Stane Kočar, univ. dipl. inž. les.

Lektoriranje: Darja Vranjek, prof. slov. in soc.

Oblikovanje naslovnice

Katja Trplan, Viskoka šola za dizajn v Ljubljani

Tisk

Littera Picta d.o.o.

LES - NAŠ PRIJATELJ

Letos smo že četrto leto zapored pripravili prireditve Čar lesa. Veseli smo, da se je prireditev dodobra uveljavila, saj si jo vsako leto ogleda vedno večje število obiskovalcev. Ob delavnicah za otroke smo tokrat organizirali dva strokovna posveta na temo les v arhitekturi in o gradnji lesenih stavb. Letos je na naslovnici kataloga Čar lesa v lesu upodobljena povezanost med žensko in moškim, ki na simbolični način izraža pristni odnos človeka do lesa.

Zakaj je les človekov resnični prijatelj?

Les je za človeka pomemben kot čisti zrak in bistra voda. Na svetu ni lesu primerljivega gradiva, ki bi ga ustvarjala narava in ki nastaja iz ogljikovega dioksida (CO_2). V izdelkih se CO_2 ohranja v desetletjih njihove uporabe in tako z uporabo izdelkov iz lesa v največji možni meri prispevamo k znižanju emisije CO_2 . In prav takšen material potrebujemo v času, ko se spopadamo s podnebnimi spremembami in ko moramo znižati emisijo CO_2 . Gospodarsko krizo bi morali reševati v povezavi z okoljem oz. s podnebnimi spremembami. Za prihodnost človeštva ne bo pomembno, kako proizvesti čim več energije, ampak kako z manj energije in manjšo emisijo toplogrednih plinov izdelati več izdelkov.

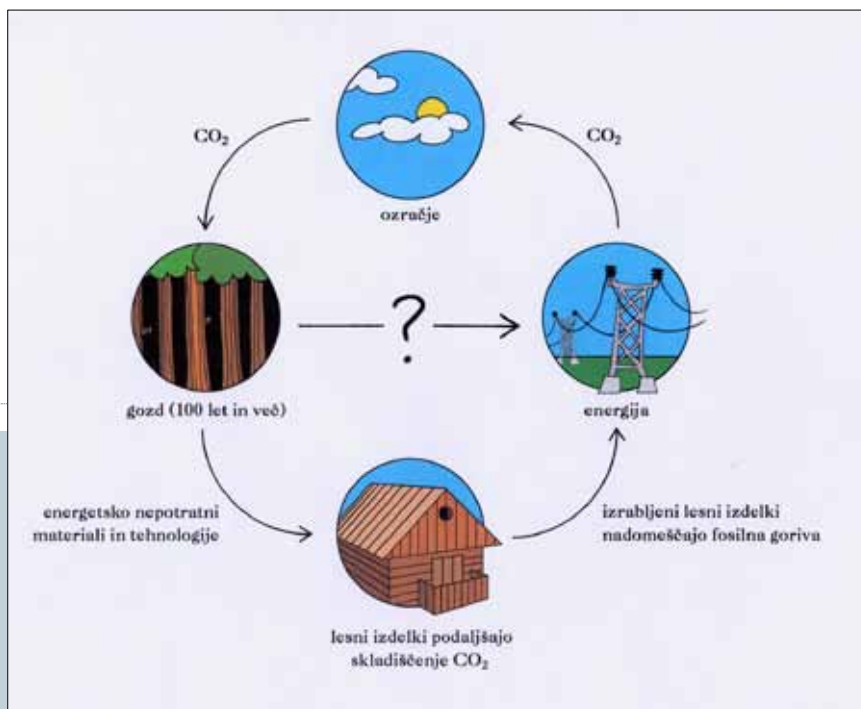
Za Slovenijo, bogato z gozdom, ima les še poseben pomen. Z našim lesnim bogastvom imamo neizmerne možnosti za preusmeritev gospodarstva, ki bo energetske in okoljsko vzdržno. Lesna industrija bi lahko bila energetske samoskrbna in zato primerna za države z malo lastne energije. Zagon gospodarstva bi lahko dosegli s pospešeno predelavo lesa, ki bi temeljila na lastnih danostih (lesu) in naših zmožnostih (malo energije).

V naslednjem desetletju bi morali v Sloveniji, glede na naravne danosti, povečati porabo izdelkov iz lesa na prebivalca. Les je potrebno doma predelati v izdelke z visoko vrednostjo in v ljudeh prebuditi ljubezen do lesa. Da bi te cilje dosegli, moramo osveščati potrošnike, da se bodo pogosteje odločali za izdelke ter objekte iz lesa. Tako je glavni namen prireditve Čar lesa, da ljudje ponovno spoznajo vse prednosti rabe lesa in da se zavedajo, koliko lesni izdelki prispevajo k znižanju emisije CO_2 . Zato je pri vsakem razstavljenem eksponatu, poleg osnovnih podatkov, navedeno tudi za koliko zniža CO_2 v ozračju.

Leta 2009 smo 13. maja v Cankarjevem domu prvič organizirali prireditev Čar lesa in takrat smo ta dan razglasili za Mednarodni dan lesa. Kasnejše prireditve so bile med obiskovalci sprejete z odobravanjem. Upamo, da bo tudi letos tako in da bo prostovoljno delo organizatorjev prireditve v zadoščenje vsem. Veliko razumevanje za ta dogodek ima tudi vodstvo in delavci Cankarjevega doma.

Prof. dr. Franc Pohleven
Predsednik organizacijskega odbora Čar lesa

Les skladišči CO₂

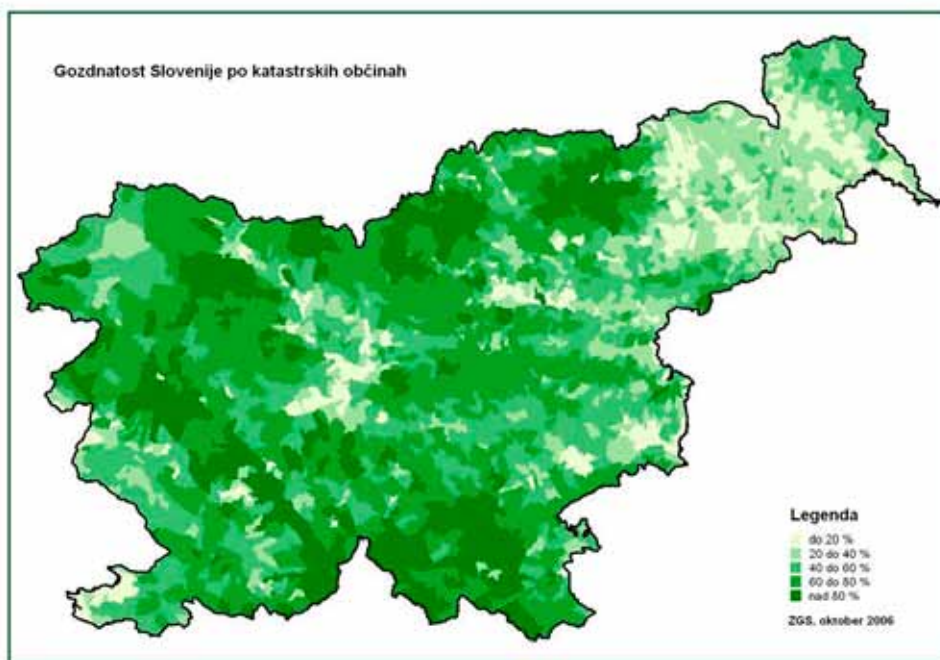

Les je dar narave, saj nastaja s procesom fotosinteze s pomočjo sonca in CO₂. Je naravno obnovljiv ter ustreza načelom sonaravnosti in trajnosti. Za predelavo lesa v izdelke je potrebno malo energije. Lesni izdelki v obdobju uporabe podaljšajo skladiščenje CO₂. Lesne izdelke po koncu uporabe lahko uporabimo za pridobivanje energije.

En kubični meter lesnih izdelkov prispeva k znižanju CO₂ v ozračju za ekvivalent dveh ton.

Gozdovi bogastvo Slovenije

Slovenija je dežela gozdov, saj ti pokrivajo skoraj 62 % naše države. V slovenskih gozdovih je približno 320 milijonov m³ lesa. Letno priraste več ko 4 m³ lesa na prebivalca. Drevesna sestava gozdov Slovenije je razvidna iz spodnje preglednice:

smreka	bukev	jelka	hrasti	bori	macesen	plemeniti listavci	mehki listavci	drugo
32,3 %	31,7 %	7,6 %	7,0 %	5,7 %	1,2 %	4,6 %	1,7 %	8,2 %

Gozdovi so živi in se ves čas spreminjajo

Les bogastvo Slovenije

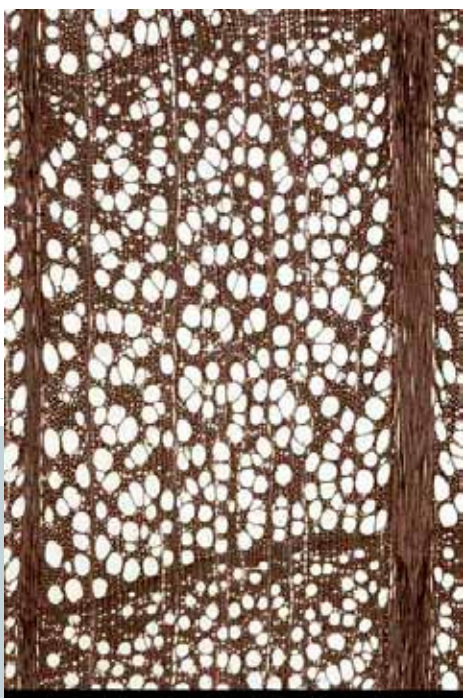
letnica: navidezna meja med dvema letnima prirastkoma

branika: letni prirastek
na podlagi širine branik lahko datiramo stare lesene izdelke

Prečni prerezi debel

Mikroskopska zgradba lesa

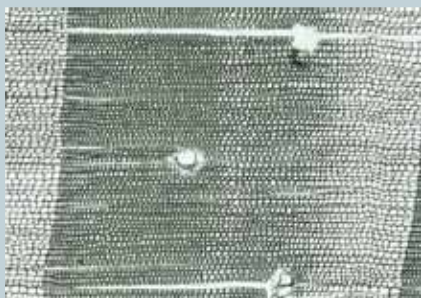

Prečni prerez bukovine

Prečni prerez jesenovine

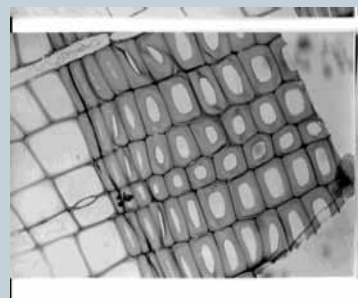
Sestava lesa iglavcev je enostavnejša od listavcev. Les iglavcev je sestavljen večinoma le iz enega tipa celic (traheid), ki opravlja prevodno in mehansko vlogo. Listavci pa imajo bolj specializirane celice (traheje, vlakna, aksialni parenhim). Razlika v zgradbi pogojuje tudi načine in vrste njihove uporabe.

Tang. prerez smrekovine

Prečni prerez lesa tise

Prečni prerez smrekovine

Les je živ material

Barva lesa se zaradi delovanja svetlobe spreminja. Les s časom postaja vedno temnejši. Na prostem posivi, v notranjosti pa postane rumeno rjav. Sprememba barve ne vpliva na mehanske lastnosti lesa. Les dobiva le svojo naravno patino, ki je lesu v okras. Zaradi sprejemanja in oddajanja vlage se spreminjajo tudi dimenzije lesa.

Značilna siva barva starega lesa in razpakanost lesa na prostem

Les je trajen material

V kolikor les pravilno vgradimo, je les lahko zelo trajen material. To dokazujejo stare lesene zgradbe, kozolci, mostovi... Nenazadnje, so arheologi na Ljubljanskem Barju našli najstarejše kolo na svetu, ki je izdelano iz lesa in staro vsaj 5100 let. V strugi Ljubljanice so odkrili ost sulice iz lesa tise, staro vsaj 38 tisoč let.

Stara domačija v bližini Ormoža, Češka koča in okamenel les.

Z modifikacijo lesa povzročimo spremembe na osnovnih komponentah olesenele celične stene (hemicelulozi, celulozi ali ligninu).

Obstajajo trije načini modifikacije lesa: encimska (z encimi), kemična (s kemikalijami) in termična (s temperaturo med 170 in 240 °C)

S termično modifikacijo spremenimo osnovne lastnosti lesa in sicer:

- Poveča se dimenzijska stabilnost
- Zmanjša se vpijanje vode
- Poveča se odpornost proti škodljivcem
- Les v celoti dobi temnejšo barvo
- Lesu se nekoliko zmanjša masa (5 do 10 %)
- Lesu se nekoliko poslabšajo mehanske lastnosti (od 8 do 20 %)

Termično modificiran les lahko lepimo z večino lepil in obdelamo z običajnimi površinskimi premazi. Zaradi povečane dimenzijske stabilnosti in odpornosti proti škodljivcem se trajnost izdelkov iz modificiranega lesa znatno poveča.

Komora za termično modifikacijo lesa

Izdelki iz modificiranega lesa so dimenzijsko bolj stabilni

Izdelek iz termično modificiranega lesa

Zakaj prireditve Čar lesa?

V času gospodarske in okoljske krize sta predelava lesa in raba lesnih izdelkov izrednega pomena. Ekonomsko krizo moramo reševati v povezavi s podnebnimi spremembami oziroma okoljem. S svojim lesnim bogastvom ima Slovenija neizmerne možnosti za preusmeritev gospodarstva na energetske varčno in okolju prijazno (zeleno) industrijo.

Les je proizvod narave in nastaja iz CO₂. Pri gradnji in proizvodnji izdelkov iz lesa se v primerjavi z drugimi materiali porabi najmanj energije, v času uporabe pa le-ti še podaljšajo skladiščenje CO₂. Tako lesni proizvodi bistveno znižajo emisije toplogrednih plinov in v največji možni meri pripomorejo k blažitvi podnebnih sprememb.

V naslednjem desetletju bi morali v Sloveniji, glede na naravne danosti, povečati porabo izdelkov iz lesa na prebivalca na vsaj en kubični meter (trenutna raba je le okoli 0,26 m³/prebivalca).

Namen prireditve Čar lesa je, da ljudje ponovno spoznajo vse prednosti rabe lesa. Prikazati želimo različne možnosti uporabe lesa ter v ljudeh vzbuditi naklonjenost do te naravne dobrine. Za zdravje in počutje je najboljše bivalno okolje iz lesa.

Rešitev je v naših rokah

V lesu dreves je vezan ogljikov dioksid

Lesni objekti in izdelki v obdobju uporabe podaljšajo skladiščenje ogljikovega dioksida

Iz lesa lahko izdelamo čudovite izdelke in umetniške predmete

omizje Mana
hrastovina
izdelek prispeva k znižanju 590 kg CO₂
Toni Kancilja
Mizarstvo Amek, Andrija Đalić s.p.

okrasni kij
različni lesovi
izdelek prispeva k znižanju 4,2 kg CO₂
Tilen Tekalec
Mizarstvo Tekalec

otroška posteljica Aliali
brezova vezana plošča, hrastovina,
hrastov furnir
izdelek prispeva k znižanju 160 kg CO₂
Barbara Nardoni Mizarstvo Vidmar

It WOOD be nice
smrekovina in vezana plošča
izdelek prispeva k znižanju 2,25 kg CO₂
Nina Krč
Nina Krč

leseno kajak veslo
kanadska rdeča cedra
izdelek prispeva k znižanju 100 kg CO₂
Boštjan Debelak
Boštjan Debelak

velika ptica
javorovina, hruškovina, hrastovina
izdelek prispeva k znižanju 16,4 kg CO₂
Graham Pearson
Graham Pearson

klubska miza
hrastovina, hruškovina, javorovina
izdelek prispeva k znižanju 70 kg CO₂
Graham Pearson
Graham Pearson

javorova omara
javorovina z orehovimi panti in žebli
izdelek prispeva k znižanju 60 kg CO₂
Graham Pearson
Graham Pearson

šparovček
hrastovina, gabrovina, hruškovina
izdelek prispeva k znižanju 5,4 kg CO₂
Graham Pearson
Graham Pearson

krožnik/40
hruškovina
izdelek prispeva k znižanju 1,2 kg CO₂
Graham Pearson
Graham Pearson

lesni fosil
jablana
izdelek prispeva k znižanju 9 kg CO₂
Vlado Cencel
Vlado Cencel

seganje k soncu
češnjevina
izdelek prispeva k znižanju 8 kg CO₂
Vlado Cencel
Vlado Cencel

lesene posode "REZBARIJA NARAVE"
topolovina, hrastovina, javorovina
izdelek prispeva k znižanju 2,8 kg CO₂
Ljubomir Zečevič
Ljubomir Zečevič

Violina 4/4
rebrasti javor, smrekovina, ebenovina
izdelek prispeva k znižanju 247 kg CO₂
Robert Vrtačič
Robert Vrtačič

Viola 42 cm
rebrasti javor, smreka, ebenovina
izdelek prispeva k znižanju 418 kg CO₂
Robert Vrtačič
Robert Vrtačič

Queen Anne Lowboy
orehovina
izdelek prispeva k znižanju 160 kg CO₂
Philip C. Lowe
Gregor Jelenc

Hlapčeva skleda
orehovina
izdelek prispeva k znižanju 100 kg CO₂
Marko Peter
Marko Peter

prstan Bajadera
orehovina, smrekovina
izdelek prispeva k znižanju 0,03 kg CO₂
Marjan Kežman
Marjan Kežman

prstan
orehovina
izdelek prispeva k znižanju 0,03 kg CO₂
Marjan Kežman
Marjan Kežman

vaza
smrekovina
izdelek prispeva k znižanju 20 kg CO₂
Marjan Kežman
Marjan Kežman

zapestnica
orehovina
izdelek prispeva k znižanju 0,4 kg CO₂
Marjan Kežman
Marjan Kežman

šah URH serija T
javorovina, orehovina
izdelek prispeva k znižanju 16 kg CO₂
Bruno in Tita Urh
Pohištveno mizarstvo Mirko Hočevar s.p.

serija lesenih svetil Eralux
smrekovina
izdelek prispeva k znižanju 60 kg CO₂
Jernej Ohrini
Jernej Ohrini

predalnik Oreh
orehovina, MDF plošča, orehov furnir
izdelek prispeva k znižanju 100 kg CO₂
SGLŠ Postojna
SGLŠ Postojna

spremeni v krivuljo – sedežno pohištvo
smrekovina
izdelek prispeva k znižanju 400 kg CO₂
Tajda Česarek, Jure Klemenčič, Iris Rošelj,
Doris Solarič, Lara Šude, Tina Tršinar

lesene obloge z dodatkom kamna
borovina, orehovina, hrastovina, kamen
izdelek prispeva k znižanju 35 kg CO₂
Maja Justin
Mizarstvo Justin d.o.o.

mizica 'Berl mi'
hrast dob
izdelek prispeva k znižanju 14 kg CO₂
Matic Treven
Mizarstvo Logar

klop 'Q.beam'
hrast, wenge
izdelek prispeva k znižanju 200 kg CO₂
Anže Stare
Mizarstvo Logar

okrasno korito za rože
bukovina
izdelek prispeva k znižanju 40 kg CO₂
Primož Šinkovec
LK Primož Šinkovec s.p.

zvočniki Pogovor je stekel
orehovina, gabrovina, brezovina
izdelek prispeva k znižanju 12 kg CO₂
Marko Črtanec
Marko Črtanec

Mont Saint Michel
orehovina
izdelek prispeva k znižanju 9 kg CO₂
Marko Črtanec
Marko Črtanec

Masajka
javorovina
izdelek prispeva k znižanju 138 kg CO₂
Marko Črtanec
Marko Črtanec

different wooden sunglass
orehovina, javorovina, češnjevine
izdelek prispeva k znižanju 0,003 kg CO₂
Gregor Vrbnjak
D.I.F.F. - Different

TV regal: 2EL
orehovina, češnjevine
izdelek prispeva k znižanju 280 kg CO₂
Domen Strahovnik
Mizarstvo Strahovnik

Meeza 1
orehovina
izdelek prispeva k znižanju 240 kg CO₂
Aljaž Dvoršak
Pohištveno mizarstvo Mirko Hočevar s.p.

športni coupé
jesenovina, orehovina, bukovina
izdelek prispeva k znižanju 3,3 kg CO₂
Viljem Sečnik
Mizarstvo Viljem Sečnik s.p.

formula

jesenovina, orehovina, hrastovina, bukovina
izdelek prispeva k znižanju 2,4 kg CO₂
Viljem Sečnik
Mizarstvo Viljem Sečnik s.p.

kabriolet

jesenovina, orehovina, bukovina
izdelek prispeva k znižanju 2 kg CO₂
Viljem Sečnik
Mizarstvo Viljem Sečnik s.p.

kipar

jesenovina, orehovina
izdelek prispeva k znižanju 10 kg CO₂
Viljem Sečnik
Mizarstvo Viljem Sečnik s.p.

šlepar

jesenovina, orehovina, bukovina
izdelek prispeva k znižanju 10 kg CO₂
Viljem Sečnik
Mizarstvo Viljem Sečnik s.p.

večnamenska pručka
hruškovina

izdelek prispeva k znižanju 34 kg CO₂
Primož Golobič
Primož Golobič

kocka BELINKA

modificirana bukev
izdelek prispeva k znižanju 21 kg CO₂
Mizarstvo Bajt
za Belinko proizvaja Mizarstvo Bajt

Woody Belinka
smrekovina
izdelek prispeva k znižanju 12 kg CO₂
agencija Leo Burnett
Mizarstvo Bajt

komoda
smrekovina
izdelek prispeva k znižanju 550 kg CO₂
Irena Kajnc
SVEA

obešalnik
orehovina
izdelek prispeva k znižanju 46 kg CO₂
Jože Koželj
Objemi drevo koželj

pručke
različne drevesne vrste
izdelek prispeva k znižanju 12 kg CO₂
Jože Koželj
Objemi drevo koželj

solnica
bukev, oreh, oliva
izdelek prispeva k znižanju 1,4 kg CO₂
Jože Koželj
Objemi drevo koželj

skulptura Svarilo kozmosa
orehovina
izdelek prispeva k znižanju 280 kg CO₂
Jože Strmčnik
delavnica Šlanger

krogle
hruškovina, bukovina, smrekovina
izdelek prispeva k znižanju 280 kg CO₂
Jože Strmčnik
Delavnica Šlanger

krožnik
macesnovina
izdelek prispeva k znižanju 2,4 kg CO₂
Jože Strmčnik
Delavnica Šlanger

modificiran les
breštovina
izdelek prispeva k znižanju 5 kg CO₂
BF, Oddelek za lesarstvo

pladenj
bukovina
izdelek prispeva k znižanju 2 kg CO₂
Mateja Dekleva, u.d.i.a.
Arhitektura in oblikovanje, Mateja Dekleva, s.p.

podstavki za klozarce
različni lesovi
izdelek prispeva k znižanju 1,4 kg CO₂
Mateja Dekleva, u.d.i.a.
Starc-am, d.o.o.

solnica
različni lesovi
izdelek prispeva k znižanju 1,1 kg CO₂
Mateja Dekleva, u.d.i.a.
Arhitektura in oblikovanje, Mateja Dekleva, s.p.

Sponzorji prireditve

Promocijsko kocko prireditve je prispevalo podjetje Lesna industrija Sadek d.o.o.
iz Brezij pri Oplotnici

Čar Lesa

Mi zaupamo v les, zato se nam pridružite.